

GELASII II

PONTIFICIS ROMANI

EPISTOLÆ ET PRIVILEGIA.

I.

Ad A. priorem ecclesiæ S. Frigidiani Lucensis et ejus fratres, sub proprio Joannis, quo ante susceptum pontificatum appellabatur, nomine.

(Anno 1118, Febr. 21.)

[MURATORI, *Res. Ital. Script.* III, 1, 384.]

R. (2) J[OANNES] Ecclesiæ Romanæ diaconus, nunc, disponente Domino, in pontificem electus, charissimis in Christo filiis A. priori ecclesiæ S. Frigidiani, et ejus fratribus, salutem et apostolicam benedictionem.

Sicut ipsi nostis, priorem vestrum dominus noster papa ad hoc in Lateranensem duxit ecclesiam, ut una cum ea in uno semper charitatis vinculo permaneret. Diversas enim animas, prout Scripturæ sacræ series manifestat, una in Christo charitas unas facit. Ea propter venientem ad vos filium nostrum V., Lateranensis Ecclesiæ priorem, dilectioni vestræ præsentibus litteris commendamus, ut in his quæ necessaria sunt, et in clericis maxime, vestrum ei auxilium conferatis, quatenus domus vestra cum Lateranensi, cooperante Deo, in dilectionis et charitatis semper unitate permaneat. Quidquid enim ei impenditis, nobis impensum ascribimus. Exiguitatem nostram, et labores nostros, ac totius Ecclesiæ vestris orationibus commendamus.

Datum Laterani 1x Kal. Mart.

II.

Ad clerum et plebem Romanam. — Commendat eorum constantiam adversus intrusum pseudopapam.

(Anno 1118.)

[MANSI, *Concil.*, XXI, 168.]

GELASIIUS episcopus, servus servorum Dei, dilectis in Christo filiis clero et populo Romano, salutem et apostolicam benedictionem.

(2) Forte reverentissimus.

A Dilectionis vestræ Domino gratias agimus, quod unanimiter persistentes, communicare tenebrarum operibus noluitis. Audivimus etiam, quondam [quoniam] ille amicus noster dominus imperator, familiarem nostrum Mauritium Bracarensem archiepiscopum, antea sibi super tractanda pace legatum, in nostram Ecclesiam ingressus. De quo sciatis quod dicitur olim secundum consuetudinem, confirmatione, consecratione (3) pallium accepisset a nobis, et nos ab ipso secundum statuta canonicum juramentum fidelitatis et obedientiæ recepimus, etc. Rogamus ergo dilectionem vestram, atque præcipiendo mandamus, ut ab eo vos tanquam ab excommunicato, perjurò, invasore, et sanctæ matris Ecclesiæ ac fidei catholicæ constupratore abstineatis, etc.

Datum Caietæ, etc.

III.

Ad Jordanum archiepiscopum Mediolanensem. — De Landulpho restituendo.

(Anno 1118, Mart. 15.)

[MURATORI, *Res. Ital. Script.*, V, 505.]

G. episcopus, servus servorum Dei, ven. fratri JORDANO Mediolanensi archiepiscopo salutem et apostolicam benedictionem.

Frater iste Landulphus ab Ecclesia sua se queritur exturbatum. Quod autem ab eo queritur ut titulationis suæ certificationem exhibeat secundum B. Gregorium ridiculum demonstratur. Quod enim ait, juxta ejusdem beati Gregorii dicta et legum statuta probare debet, alioquin non est huic calumnia hujusmodi occasionibus impingenda: sed nisi alia causa impediatur, suæ restituatur ecclesiæ.

Datum Caietæ Idibus Martii.

(3) Locus corruptus.

IV.

Ad Gallos. — Mandat ut se contra Mauritium Bracarensem episcopum, ab Henrico imperatore in sedem intrusum pseudopapam, arment.

(Anno 1118, Mart. 16.)

[MANSI, *Concil.*, XXI, 466.]

GELASIUS, servus servorum Dei, archiepiscopis, episcopis, abbatibus, clericis, principibus et cæteris per Galliam fidelibus, salutem et apostolicam benedictionem.

Quia vos Romanæ Ecclesiæ membra estis : quæ in ea nuper acta sunt dilectioni vestræ significare curamus. Siquidem post electionem nostram dominus imperator furtive et inopinata velocitate Romam veniens, nos egredi compulit. Pacem postea et minis et terroribus postulavit, dicens quæ posset se facturum, nisi nos ei juramento pacis certitudinem faceremus. Ad quæ nos ista respondimus : « Do controversia quæ inter Ecclesiam et regnum est, vel conventioni, vel justitiæ libenter acquiescimus, loco et tempore competenti, videlicet Mediolani, vel Cremonæ, in proxima beati Lucæ festivitate, fratrum nostrorum judicio, quia a Deo sunt iudices constituti in Ecclesia, et sine quibus hæc causa tractari non potest. Et quoniam dominus imperator a nobis securitatem quærit, nos verbo et scripto eam promittimus, nisi ipse eam interim impediatur. Alias enim securitatem facere nec honestas Ecclesiæ, nec consuetudo est. » Ille statim, die videlicet post electionem nostram quadragesimo quarto, Mauritium Bracarensem episcopum, anno præterito a domino prædecessore nostro Paschali papa in concilio Beneventi excommunicatum, in matris Ecclesiæ gremium [*al.* invasionem] ingressit. Qui etiam cum per nostras olim manus pallium accepisset, eidem domino nostro, et catholicis successoribus, quorum primus ego sum, fidelitatem juravit.

In hoc autem tanto facinore nullum de Romanis (4) dominus imperator, Deo gratias, socium habuit : sed Guibertini soli, Romanus de Sancto Marcello, Gencius, qui dicebatur de Sancto Chrysogono, Teuto [*al.* et Fuzo], qui multo per Daciam debacchatus est tempore, tam infamem gloriam celebrarunt. Vestræ igitur experientiæ litterarum præsentium perceptione mandamus, ut super his per Dei gratiam communi deliberatione tractantes, ad matris Ecclesiæ ultionem, communibus, præstante Deo, auxiliis, sicut oportere cognoscitis, accingamini.

Datum Caietæ decimo septimo Kalendas Febr.

V.

Oldegarium, episcopum Barcinonensem, Ecclesiæ Tarraconensi præficit eique pallium tribuit.

(Anno 1118, Mart. 21.)

[FLOREZ, *España sagrada*, XXV, 221.]

GELASIUS episcopus, servus servorum Dei, venen-

(4) *Al.* Romano clero. Ad hanc vocem, Binii scholion hoc est : *Per Romanos, intellige Catholicos ; per Guibertinos, schismaticos.*

PATROL. CLXIII.

A rabili fratri OLDEGARIO Barcinonensi episcopo, salutem et apostolicam benedictionem.

Tarraconensis civitatis Ecclesiam insignem olim fuisse metropolim, et scripturarum veterum et divisionum provincialium mōnumenta declarant : ad cujus profecto restitutionem prædecessores nostri plurimum laborasse noscuntur ; unde etiam temporibus nostris Berengario Ausonensi episcopo a prædecessore nostro sanctæ memoriæ Urbano papa pallium datum fuit. Et nos ergo ad ejusdem civitatis restaurationem penitus intendentes, te, charissime frater Oldegarie, Barcinonensem episcopum ipsius Ecclesiæ antistitem constituimus, et pallium ipsum tibi ex apostolicæ sedis liberalitate concedimus ; ea nimirum provisione et ea fiducia, ut pro data tibi a Domino facultate, civitatem ipsam et Ecclesiam studeas omnimodis ad Domini Dei nostri honorem et gloriam restaurare. Sane Dertosam, si divina clementia populo Christiano reddiderit, in suburbanam parochiam metropoli Tarraconensi concedimus, donec, præstante Deo, Tarraconensis Ecclesia robur status sui recipiat : mox Dertosa ipsa proprium pastorem obtineat. Porro Tarraconensem civitatem cum terminis suis, sicut ab illustri Barcinonensium comite Raymundo per manus tuas Tarraconensi Ecclesiæ tradita et scripti sui libertate firmata est, præsentis decreti pagina tibi, tuisque successoribus ejusdem sedis metropolitanis in perpetuum confirmamus. Tibi ergo tuisque legitimis successoribus in eadem cathedra constituendis, et per te Tarraconensi Ecclesiæ refirmamus ipsam Tarraconensem provinciam, ut in ea debeatis deinceps et suffraganeos episcopos ordinare, et concilia secundum formam canonicam celebrare, et omnia juxta metropolitanam curiam largiente Domino providere, salva in omnibus apostolicæ sedis auctoritate ac reverentia.

Pallii vero usum fraternitas tua infra ecclesiam tantum ad sacra missarum solemnias se noverit obtinere, his videlicet diebus : Nativitate Domini, Circumcisione, Epiphania, Cœna Domini, Sabbato sancto, Resurrectione Domini, Ascensione, Pentecoste ; in solemnitatibus beatæ Dei Genitricis Virginis Mariæ ; in Natalitiis B. Joannis Baptistæ atque apostolorum omnium ; in festivitate B. Theclæ, et B. Fructuosi martyris ; in consecrationibus ecclesiarum et episcoporum, seu ordinationibus clericorum, et anniversarii tui die. Cujus nimirum pallii volumus te per omnia genium vindicare : hujus siquidem indumenti honor humilitas atque justitia est. Tota ergo mente fraternitas tua se exhibere festinet in proximis humilem ; in adversis, si quando eveniunt, cum justitia erectum ; nullius unquam faciem contra veritatem suscipiens, nullius unquam faciem pro veritate loquentis premens, infirmis compatiens, benevolentibus congaudens, aliena damna tua deputans, vitis pie sæviens, in fovendis virtutibus ani-

hoc est : *Per Romanos, intellige Catholicos ; per Guibertinos, schismaticos.*

mas auditorum demulcens, in ira iudicium sine ira tenens, in tranquillitate severitatis justæ censuram non deserens. Hæc est, frater charissime, pallii accepti dignitas : quam si sollicitè servaveris, quod foris accepisse ostenderis, intus habebis. S. Trinitas fraternitatem tuam per tempora longa conservet incolumem.

Ego Gelasius catholicæ Ecclesiæ episcopus.

Signum manus meæ : DEUS IN LOCO SANCTO SUO.

Ego Crescentius Sabinensis episcopus, etc.

Caietæ, per manum Chrysogoni R. E. cardinalis, XII Kal. April., ind. XI, anno Dom. Incarn. 1118, pontificatus autem domini Gelasii papæ II anno I.

VI.

Ad Bernardum Toletanum episcopum, Hispaniæ primatem. — De Mauritio in sedem intruso.

(Anno 1118, Mart. 25.)

[MANSI, *Concil.*, XXI, 167.]

GELASIIUS episcopus, servus servorum Dei, venerabili fratri BERNARDO archiepiscopo Toletano et Hispaniarum primati, salutem et apostolicam benedictionem.

Non latere credimus fraternitatem tuam qualiter frater quondam Mauritius Bracarensis episcopus se jam diu habuerit, qualiter Ecclesiam suam dimiserit, et quomodo regi excommunicato adhæserit, et contra statuta canonica in cubile Romanæ Ecclesiæ se ingesserit. Nec eum miramur debitam tibi obedientiam et antiquum primatus honorem Ecclesiæ tuæ penitus denegasse : qui Romanam Ecclesiam, quæ omnium Ecclesiarum mater est et magistra, non solum negare, sed destruere quodammodo conatur, etc. Monemus itaque atque præcipimus ut juxta mandatum prædecessoris nostri ad electionem in Bracarensi Ecclesia faciendam sollicitudine charitatis debitæ operam et opem præbeas cum effectu. Ipsum vero Mauritium excommunicatum et perjurum, et matris Ecclesiæ constupratorem publicum, cæteris Hispaniarum prælatis, etc.

Data Caietæ, etc.

VII.

Ad Bernardum Toletanum et cæteros Hispaniarum episcopos.

(Anno 1118, Mart. 25.)

[BALUZ., *Miscell.* edit. Luc. I, 144.]

GELASIIUS episcopus, servus servorum Dei, venerabili fratri BERNARDO Toletano primati et cæteris Hispaniarum episcopis.

Non latere credimus fraternitatem vestram qualiter frater noster Mauritius Bracarensis episcopus se jam diu habuerit, et quomodo Ecclesiam suam dimiserit et quomodo regi excommunicato adhæserit. Illud etiam, ut opinamur, notis, quod a prædecessore nostro sanctæ memoriæ Paschali papa in concilio excommunicatus sit, et quod Bracarensi eccle-

sia sit mandatum ut pastorem sibi alium provideret. Nunc tandem per regis tyrannidem, post longum electionis meæ spatium, in cubile sanctæ matris Ecclesiæ se ingessit. Ideoque fraternitati vestræ mandamus ut ad electionem in Bracarensi ecclesia faciendam sollicitudine charitatis debita operam præbeatis. Ipsum vero Mauritium excommunicatum, perjurum, et matris Ecclesiæ constupratorem cæteris Ecclesiæ filiiis publicetis.

Datum Caietæ VIII Kal. Aprilis.

VIII.

Ad Pontium abbatem Cluniacensem. — Privilegium Cluniacense.

(Anno 1118, April. 12.)

[MANSI, *Concil.*, XXI, 171.]

GELASIIUS episcopus, servus servorum Dei, charissimo fratri PONTIO Cluniacensi abbati, salutem et apostolicam benedictionem.

Cluniacensis monasterii prudens religio, et religiosa prudentia, et ante nostra, et nostris temporibus, Romanam Ecclesiam maxime sibi fecit obnoxiam. Sed præter illud commune dilectionis debitum, personæ tuæ sinceritas mihi semper amabilis, semper optabilis, charitatis nostræ viscera plenis, ut nosti, fluibus ampliavit. Idcirco petitionibus tuis, illis præcipue quæ ad monasterii vestri quietem et salutem spectant, nequaquam duximus obviandum. Per præsentis igitur decreti paginam, secundum postulationem fraternitatis tuæ, præcipimus atque statuimus ut quidquid possessionis a Cluniacense monasterium pertinentis reverendissimæ memoriæ prædecessor tuus Hugo in die mortis suæ per authenticam Romanorum pontificum concessionem quiete ac sine calumnia possidebat, tu quoque tuique successores quiete ac sine calumnia possideatis. Ea etiam quæ post tuam provectionem Cluniacensi monasterio, vel per fratrum tuorum industriam, legitime acquisita sunt, firma, quicta et integra conservanda censemus. Volumus enim Cluniacense monasterium, auctore Deo, in quiete perpetua, et tranquillitate persistere, ut a sæcularibus tumultibus liberi, omnipotentis Dei servitio vacare quietius valeatis.

Ego Gelasius, catholicæ Ecclesiæ episcopus, subscripsi.

Datum Capuæ II Idus Aprilis, per manum GRISSONI S. R. E. diaconi cardinalis, anno Dominicæ Incarnationis 1118, indict. XI, pontificatus autem Gelasii II papæ anno I.

IX.

[Cononem] episcopum Prænestinum, sedis apostolicæ legatum, certiorum facit de archiepiscopo Bracarensi papa per imperatorem constituto.

(Anno 1118, April. 15.)

[MANSI, *Concil.*, XXI, 173.]

GELASIIUS episcopus, servus servorum Dei, venerabili fratri C. [CONONI] Prænestino episcopo, apostolicæ sedis legato, salutem et apostolicam benedictionem.

Jam dudum nostras tibi litteras misimus, sed A utrum ad te pervenerint, ignoramus. Quæ ita se habent: Post electionem nostram diaconus imperatoris, furtive et inopinata velocitate Romam veniens, nos egredi compulit. Pacem postea minis et terri- tionibus postulavit, dicens se facturum quæ posset, nisi nos ei juramento pacis certitudinem faceremus. Nos ei fratrum nostrorum consilio pacem obtulimus. Ille statim, die videlicet post electionem nostram quarta, Baracensem [Bracarensem] episcopum, qui Burdinus a Northmannis dicitur, anno præterito, sicut nosti, a domino prædecessore nostro Paschali papa in concilio Beneventi excommunicatum, in matris Ecclesiæ invasionem ingressit. De quo etiam tibi notum est quod cum per nostras olim manus pallium accepisset, prædicto domino nostro et ejus catholicis successoribus, quorum primus ego sum, fidelitatem juraverit. In hoc autem tanto facinore nullum de Romano clero imperator, Deo gratias, socium habuit. Sed Wibertini quidam, Romanus de Sancto Marcello, Centius, qui dicebatur Sancti Gry- sogoni, et Teuto, qui tanto per Italiam tempore de- bacchatus est, tam infamem gloriam celebrarunt. Sane nos cum fratribus nostris et episcoporum col- legio in præterito Palmarum die Capuæ regem ipsum cum idolo suo excommunicavimus. Tuæ igitur ex- perientiæ præcipimus ut omnia hæc per commissæ tibi legationis partes fratribus constitutis nota fa- cere studeas, et ad matris Ecclesiæ ultionem, sicut oportere cognoscis, præstante Deo accingaris.

Data Capuæ Idibus Aprilis.

X.

Bernardo, monasterii S. Sophiæ Beneventani abbati, privilegium concedit de aqua ex Calore flumine ducenda.

(Anno 1118, April. 18.)

[MURATORI, *Rer. Ital. Script.*, III, 1, 390.]

In nomine Domini. GELASIVS episcopus, servus servorum Domini, dilecto filio BERNARDO abbati venerabili monasterii Sanctæ Sophiæ, salutem et apo- stolicam benedictionem.

Religiosa loca temporibus nostris, propter pec- cata communia, multis videmus angustiis atque tri- bulationibus jactari, necnon angustiari. Ea propter oportere atque necessarium esse duximus eorum- dem locorum necessitatibus secundum datam divi- nitus facultatem apostolicæ sedis gratia benignius ac mitius subvenire. Tuis igitur, dilecte in Christo fili abbas Bernarde, petitionibus annuentes, conce- dimus tibi ut deinceps tibi tuisque successoribus liceat de fluvio Caioris aquam per cœptum ædificium nostrum accipere, et pro duobus molendinis vel aliis monasterii utilitatibus per terram vestram usque in eundem Caloris fluvium perducere. Si autem opor- tuerit, licentiam habeatis accipiendi eandem aquam supra vel infra prædictum ædificium, quantum ni- mirum terra vestra et aqua est. Quod si necessitate

(5) Scribit sub proprio, quo ante susceptum pon- tificatum appellabatur nomine.

urgente, pro eodem aquæductu de terra viâ interio- ris, quæ juxta est, acceperitis, vobisque eadem pro vestra voluntate, vestroque libero arbitrio vobis in æternum ascribatis, nulla altercatione a quavis per- sona hominum magna sive parva possideatis, et ac- cipiatis tantundem de terra vestra, et partem alte- ram restauretis. Sane concambium quod in eodem loco de interjacenti terra fecistis, atque fieri cura- stis, habemus ratum et cognitum.

Ego Gelasius servus servorum Domini, atque Ec- clesiæ cathol. episc. scripsi.

Signum manus meæ propriæ: DOMINUS IN LÔCO SANCTO SUO.

Ego Petrus Portuensis episcopus consensi, nec non et propria mea manu subscripsi.

B Ego Hugo cardinalis presbyter tit. Apostolorum consensi libera voluntate ac arbitrio et subscripsi.

Ego Petrus cardinalis presbyter tituli sanctissimæ virginis Susannæ, monasterii provisor, subscripsi, atque consensum et voluntatem meam tradidi.

Datum Capuæ per manum Constantini Chryso- goni S. R. E. diaconi et card., xiv Kalend. Maii, ind. xi, anno Dom. Incarn. 1118, pontificatus an- tem domini Gelasii II papæ anno primo.

XI.

Ad D[idacum] episcopum Compostellanum.

(Anno 1118, Jun. 16.)

[FLOREZ, *España sagrada*, XX, 259.]

C GELASIVS episcopus, servus servorum Dei, venera- bili fratri D. Compostellano episcopo, salutem et apo- stolicam benedictionem.

Licet gravioribus negotiis constituti, veteris tamen dilectionis et amicitie non possumus oblivisci. Ideo- que fraternitatem tuam litteris præsentibus visita- mus, rogantes ac monentes ut Romanæ Ecclesiæ multis aggravatæ, multisque distractionibus fatiga- tæ, memoriam habeas, et tam ejus quam nostris oportunitatibus debita charitate subvenias. Com- munes filios P. cardinalem, et Petrum thesaurarium tuæ benevolentie commendamus, ut pro amore no- stro eos de charis habeas chariores.

Dat. Ferentinî xvi Kal. Julii.

XII.

D Ad abbates monachosque Terræ Majoris. — Præci- pit ut quæ Paschalis papa inter eos et episcopum Civitatensem (prov. Benevent.) constituerit, negli- gere desinant.

(Anno 1118, Aug. 7.)

[MURATORI, *Rer. Ital. Script.*, III, 1, 396.]

J[OANNES (5)] Gaietanus episcopus, servus servorum Dei, dilectis filiis abbati et monachis Terræ Majoris, salutem et apostolicam benedictionem.

Cum super controversia quæ olim inter vos et venerabilem fratrem nostrum Civitatensem episco- pum diutius fuerat agitata, de utriusque partis as- sensu amicabile compositio auctoritate felicitis recor- dationis Lucii (6) papæ prædecessoris nostri, sicut

(6) Leg. Paschalis II.

recimus, intercesserit, ea, sicut prædicto episcopo significante, comperimus, negligitis observare, et illi, contra ipsius compositionis tenorem, suam justitiam subtrahere minime formidatis. Quia igitur pati nolumus, nec debemus, ut quæ favore apostolico vel judicio sunt sopita, cujusquam malitia recidiva incurrant, vel quidquam in eorum præjudicium attentetur, per apostolica vobis scripta mandamus quatenus eandem compositionem, omni contradictione et appellatione cessante, inviolabiliter observetis, nec contra eam venire de cætero præsumatis. Et si qua contra ejusdem compositionis tenorem prædicto episcopo subtraxistis, ipsi episcopo sine dilatione qualibet, contradictione et appellatione cessante, reddere minime postponatis: aut super ipsis satisfactionem congruam exhibere, et ab administratione pontificalis officii in S. Severo, juxta dictam compositionem curetis cautius abstinere, vel in festo S. Lucæ proximo venturo super his dicto episcopo plenarie responsuri, nostro vos conspectui præsentetis. Nullis litteris veritati et justitiæ præjudicium facientibus, si quæ comparuerint a sede apostolica impetratæ.

Datum Romæ apud S. Petrum, x Kalend. August., pontificatus nostri anno i.

XIII.

Ad Gualterum Ravennatem archiepiscopum. — Illius electionem post schisma ejuratum confirmat, etique pallium cum aliis juribus concedit.

(Anno 1118, Aug. 7.)

[Mansi, *Concil.*, XXI, 168.]

GELASII EPISCOPUS, servus servorum Dei, venerabili fratri GUALTERO Ravennatium archiepiscopo, salutem et apostolicam benedictionem.

Unitate divinæ Trinitatis gratiæ agenda sunt, quæ per suæ charitatis spiritum divisa conjungit, et multos in se animos unum facit. Ecclesia siquidem Ravennatium, per multa jam tempora ab apostolicæ sedis unitate discissa, multas eidem sedi apostolicæ persecutiones intulit, et Ecclesiis multis perversi schismatis fomitem ministravit. Quapropter ad ejus nequitiam deprimentam, subjectarum ei Ecclesiarum quasdam sibi apostolica sedes assumpsit, ut vel sic eam ad humilitatis et unitatis tramitem revocaret. Sed cum tandem divinæ majestati placitum fuit, eandem Ravennatium Ecclesiam misericordiæ suæ gratia ad unitatem et obedientiam matris suæ Romanæ Ecclesiæ revocavit. Iniquitatem namque suam illius filii recognoscen-tes, delicta patrum corrigere probaverunt: ut qui præteritis temporibus per tyrannidem regiam præsules regibus placentes accipiebant, nunc demum secundum canonicas sanctiones episcopum Deo placentem eligerent, et schismate abdicato in catholicæ congregationis gremium repedarent. Te siquidem, reverendissime frater Gualtere, a disciplina fratrum regularium violenter assumptum, pro religionis ac sapientiæ prærogativa, in beati Apollina-

ris cathedra communi voto ac desiderio posuerunt, et in apostolicæ sedis obedientiam unanimiter redierunt. Unde nos divinæ Trinitatis unitati gratias agentes, personam tuam pro jure nostræ Ecclesiæ ad episcopale ministerium cooperante Domino consecrantes, tibi, et per te Ravennatium Ecclesiæ dignitatem omnem, quam ante illius divisionis tempora per Romanam Ecclesiam possederat, restitui-
mus: et per præsentem privilegii paginam, salvo in omnibus jure atque auctoritate sedis apostolicæ, concedimus tibi tuisque successoribus in ejusdem, sedis apostolicæ fide atque obedientia permanentibus, episcopatus Æmiliæ provinciæ, id est Placentiæ, Parmæ, Regii, Mutinæ, Bononiæ, Ferrariæ, Adriæ, Comacii, Imolæ, Faventiæ, Fori Livii, Fori Pompilii, Bobii, Cæsennæ, Ficocæ. Confirmamus etiam vobis ducatum Ravennæ, et monasteria Sancti Adalberti, et Sancti Hilarii Galliata, seu cætera monasteria et possessiones, per authentica privilegia ab antecessoribus nostris, et a catholicis regibus tradita. Pomposiani quoque monasterii curam religioni tuæ, salvo Ecclesiæ nostræ jure, committimus: ut regularis disciplina per tuam industriam, largiente Domino, reformetur. Præterea fraternitati tuæ pallium, pontificalis videlicet officii plenitudinem, liberaliter concedimus: quo fraternitas tua, secundum Ecclesiæ tuæ morem ex apostolicæ sedis coactione permissum, se noverit induendum, cujus inimicum [f. nimirum] pallii volumus te per omnia genium vindicare. Hujus siquidem indumenti honor, humilitas atque justitia est. Tota ergo mente fraternitas vestra se exhibere festinet in prosperis humilem, et in adversis, si quando eveniunt, cum justitia erectam: amicam bonis, pro veritate contrariam, nullius unquam faciem pro veritate loquentem premens, tum insistere etiam supra virtutem cupiens; infirmis compatiens, bene valentibus congaudens, de alicenis tanquam de propriis exultans gaudiis, in vitiis corrigendis pie sæviens, in fovendis virtutibus auditorum animum demulcens, in ira judicium sine ira tenens, in tranquillitate autem severitatis justæ censuram non deserens. Hæc est, frater charissime, pallii accepti dignitas: quam si sollicite servaveris, quod foris accepisse ostenderis, intus habebis.

Ego Gelasius Ecclesiæ catholicæ episcopus.

Signum manus meæ Gelasii: DEUS IN LOCO SANCTO SVO.

Datum Romæ per manum Chrysogoni S. R. E. diaconi cardinalis, Kalendis Septembris, indictione duodecima, anno Dominicæ Incarnationis 1119, pontificatus autem domini Gelasii II papæ anno i.

XIV.

Ad R., ecclesiæ Springersbacensis præpositum, et ejus fratres.

(Anno 1118, Aug. 11.)

[Edidit Ph. JAFFÉ, *Regesta pontif. Rom.* cum hac mentione: « Ex copia Quixii dedit Wattenbach. »]
R., ecclesiæ Springersbacensis præposito, et ejus

fratribus, salutem et apostolicam benedictionem. A

Quæstionem inter vos de B. Augustini regula emersisse audivimus, quoniam quædam in ea scripta sunt, videlicet de officiis, de labore manuum et de jejuniis, quæ non possunt in nostris provinciis adimpleri. Quibus in rebus competens moderatio adhibenda est. Ea enim quæ ad mores bonos pertinent, divina cooperante gratia, observanda sunt. Ea vero quæ de officiis ab eodem doctore scripta sunt, quia et in Romana et in cæterarum ecclesiarum consuetudine discrepant, observari non possunt; sicut in beati quoque Benedicti Regula quædam de hujusmodi observationibus scripta sunt, quæ nostris temporibus per monasteria longe aliter sunt, neque tamen propter hoc monachorum professio creditur infirmari. Præcipimus ergo ut officiorum celebrationes apud vos juxta communem catholicæ Ecclesiæ consuetudinem observentur. Sane opus manuum et jejunium secundum loci qualitatem et personarum facultatem exerceatur, sed intus quoque communis regularium fratrum consuetudo custodiatur. Ab excommunicatorum participatione qualiter abstinendum sit, sanctorum Patrum nos instruunt sanctiones. Si qui tamen fragilitate aliqua vel iniquorum violentia eorum communicatione se maculaverint, indicta competenti poenitentia prioris arbitrio absolvantur. — Pro nostra et Romanæ Ecclesiæ tribulatione fraternitas vestra indesinenter apud omnipotentem Dominum intercedat.

Dat. Romæ III Idus Augusti.

XV.

Ad canonicos Lucenses. — Eorum consuetudines approbat et innovat.

(Anno 1118, Sept. 13.)

[MANSI, *Concil.*, XXI, 173.]

GELASIUS episcopus, servus servorum Dei, dilectis filiis BENEDICTO archidiacono, UBERTO archipresbytero, RAINERIO primicerio, MAURO cantori Lucanæ ecclesiæ, eorumque fratribus tam præsentibus quam futuris in perpetuum.

Charitatis bonum est proprium aliena damna propria deputare, et alienis tanquam propriis gaudere profectibus. Ea propter petitiones vestras clementer admittimus, et vobis antiquas ecclesiæ matricis consuetudines confirmamus. Ut videlicet unctiones infirmorum, et sepulturæ civitatis propriæ ad matricem ecclesiam pertinentes, et officium, et participatio beneficii funerum ad alias ecclesias pertinentium vobis nulla clericorum calliditate aut laicorum quorumlibet subtrahantur. Electiones priorum, et collocationes clericorum in aliena ecclesia infra urbem, vel extra in suburbis sine consensu episcopi, et priorum qui loco positi nominantur, matricis ecclesiæ non fiant. Nec laicorum violentia in aliqua ecclesiarum ulla priorum, aut clericorum fiat electio. Et nulla ecclesiarum episcopatus vestri præter eorum consensum alicui subiciatur ecclesiæ. Neque publica et majora negotia aliqua sibi ecclesiarum

ipsis invitis arripiat, aut publicas poenitentias tribuat. Nec sententias, et interdictum matricis ecclesiæ tentet infringere. Nulla etiam vestri episcopatus persona sine consensu episcopi, vel priorum, qui loco positi nominantur, matricis ecclesiæ excommunicetur; et quod ab episcopo ligatum fuerit, a nemine irritum duci tentetur. Sane civitatis vestræ clerici, et qui in suburbis sunt, solitas obedientias, videlicet in litanis, iu processionibus communibus, in festivitibus et stationibus majoris ecclesiæ, eidem impendant ecclesiæ ut vobiscum ac sint. Porro in quintæ feriæ nocte ante Pascha, nulla ecclesia secundum morem vestræ ecclesiæ campanas sonet, neque in Sabbato sancto cereum benedicat, sed ad baptismum prædicti clerici, prout consuetum est, veniant. Nulla præterea ecclesiarum missas solemnes celebret in festivitate B. Martini, et S. Reguli, et in secunda feria Paschæ, et in processionibus Quadragesimæ, donec stationis solvantur conventus. Nullus etiam clericorum officium vivorum, aut mortuorum, ad matricem ecclesiam pertinens facere vel celebrare præsumat. Ad hæc adjicientes statuimus ut decimæ matricis ecclesiæ ab his qui tribuunt non fraudentur, et ulla eas clericalis persona subripiat aut diminuat. Nulli etiam episcopo liceat aliquem matricis ecclesiæ canonicum officio seu beneficio sine canonico privare judicio. Sane charitativa illa ciborum beneficia, quæ ab episcopis vestris (sive præsentibus, sive absentibus fuerint) in solemnioribus festis consuevistis accipere, vobis vestrisque posteris rata præcipimus et illibata servari. In his omnibus prædecessoris nostri sanctæ memoriæ Paschalis papæ privilegium confirmamus, et stabilitate perpetua corroboramus. Si qua igitur in futurum ecclesiastica sæcularive persona hanc nostræ constitutionis paginam sciens contra eam temere venire tentaverit, secundo tertiove commonita, si non satisfactione congrua emendaverit, potestatis honorisque sui dignitate careat, reamque se divino judicio existere de perpetrata iniquitate cognoscat, et a sacratissimo corpore ac sanguine Dei et Domini nostri Jesu Christi aliena fiat, atque in extremo examine districtæ ultioni subjaceat. Cunctis autem justa conventui isti servantibus sit pax Domini nostri Jesu Christi, quatenus et hic fructum bonæ actionis percipiant, et apud districtum Judicem præmia æternæ pacis inveniant. Amen.

† Ego Gelasius catholicæ Ecclesiæ episcopus subscripsi.

Signum manus meæ: DEUS IN LOCO SANCTO SUO.
† Ego Deusdedit card. presbyter tit. S. Laurentii in Damaso subscripsi.

† Ego Petrus card. tit. S. Suzannæ subscripsi.

† Ego Guido card. presbyter tit. S. Balbinæ subscripsi.

† Ego Petrus diaconus card. SS. Cosmæ et Damiani subscripsi.

† Ego Petrus diaconus card. S. Adriani subscripsi.

Datum Pisis per manum Grisogoni S. R. E. diaconi card., Idibus Septembris, indict. XII, anno Dominicæ Incarnat. 1118, pontificatus autem domini Gelasii II PP. anno I.

XVI.

Ad canonicos regulares S. Frigidiani Lucensis. — Jura eorum et libertates confirmat.

(Anno 1118, Sept. 26.)

[MANSI, *Concil.*, XXI, 175.]

GELASIIUS episcopus, servus servorum Dei, electis in Christo filiis, ATTONI præposito, et ejus fratribus in B. Frigidiani ecclesia regularem vitam professis, ejusque successoribus in eadem religione permansuris in perpetuum.

Docente nos apostolo Paulo cognoscimus, quia ubi Spiritus Domini, ibi libertas. Quia igitur Domini Spiritum in vobis habitare credimus, et ex ipsorum operum exhibitione confidimus, libertatem vobis, quæ a prædecessore nostro sanctæ memoriæ Paschali papa collata est, nos auxiliante Domino confirmamus. Et quæ ab eo vobis per privilegii paginam concessa sunt, nos quoque præsentis decreti auctoritate concedimus, et rata atque stabilia permanere censemus, salva, sicut ab eo constitutum est, Lucani episcopi reverentia. Præterea canonicas consuetudines observandi vobis auctoritatem tribuimus, ad susceptæ religionis augmentum. Neque ullum gravamen vobis inferri permittimus ex privilegio quod a nobis B. Martini canonici pro antiquis ecclesiæ suæ consuetudinibus acceperunt. Regularibus enim congregationibus nihil illa præjudicant. Nulla quietem vestram processionum aut litaniarum perturbet indictio, nisi quæ ante Ascensionem Domini, totius concursu civitatis, publice flunt. Parochianos vestros, nisi forte publico crimine teneantur, nullus invitis vobis excommunicare, aut ad penitentiam præsumat admittere: sicut in supra fati prædecessoris nostri epistola continetur. Neque ulli capellanorum liceat sine consensu vestro, mortuos vestræ parochiæ sepelire. Sed vos eos infirmos, sicut consuevistis, ungatis, et mortuos præter alicujus infestationem sepeliatis. Chrisma, oleum infirmorum, quæ vestra ex antiqua consuetudine suscipit ecclesia, majoris ecclesiæ clerici, hac urbis occasione non auferant. Neque clericos vestros ordinari prohibeant, ut per Dei gratiam quiete et pacifice conversantes, professionis vestræ propositum plenius observare possitis. Si qua sane ecclesiastica sæcularisve persona hanc nostræ constitutionis paginam sciens contra eam temere venire tentaverit, secundo tertiove commonita, si non satisfactione congrua emendaverit, potestatis honorisque sui dignitate careat, reamque se divino judicio existere de perpetrata iniquitate cognoscat, et a sacratissimo corpore et sanguine Dei et Domini Redemptoris nostri Jesu Christi aliena fiat, atque in extremo examine districtæ ultioni subjaceat. Cunctis autem eidem loco justa servantibus sit pax Domini nostri Jesu Christi, quatenus et hic fructum bonæ rationis per-

cipiant, et apud districtum Judicem præmia æternæ pacis inveniant. Amen.

† Ego Gelasius Ecclesiæ catholice episcopus. Signum manus meæ: DEUS IN LOCO SANCTO SUO.

† Ego Lambertus Ostiensis episcopus.

† Ego Deusdedit presbyter card. S. Laurentii in Damaso.

† Ego Guido presbyter card. tit. S. Balbinæ.

† Ego Petrus diac. card. SS. Cosmæ et Damiani.

† Ego Petrus diac. card. S. Adriani.

† Ego Amicus subdiaconus card. et abbas S. Laurentii foris muros.

Datum Pisis per manum Chrysogoni S. R. E. diaconi card., vi Kal. Octob., indict. XII, anno Dominicæ Incarnationis 1119, pontificatus autem domini Gelasii II papæ an. I.

XVII.

Monasterium S. Mamiliani, situm in insula Monte Christi, tuendum suscipit, et ejus possessiones juraque confirmat.

(Anno 1118, Oct. 1.)

[UGHELLI, *Italia sacra*, III, 379.]

GELASIIUS episcopus, servus servorum Dei, dilecto filio HENRICO abbati monasterii Sancti Mamiliani, quod in Monte Christi, tuisque successoribus regulariter substituendis in perpetuum.

Nos qui, disponente Domino, ad S. sedis servitium promotos agnoscimus, ut ejus filios auxilium implorantes tueri ac protegere, prout Deus dedit, debeamus: proinde nos, dilecte in Christo fili Henrice abbas, tuis petitionibus annuentes Beati Mamiliani in Monte Christi monasterium, cui ductore Deo præsides, apostolicæ sedis protectione munimus. Statuimus enim ne insulam vestram nullus neque cum bestis, vel cum aliquo machinamento perturbet, et universa quæ in proxima XII indictione in Corsica, vel Sardinia, in Plumbino, vel Elba, vel alibi vestrum monasterium possidet, quieta vobis et integra conserventur; in quibus hæc propriis nominibus duximus adnotanda: in Sardinia ecclesiam Sanctæ Mariæ de Scala Helicæ Sancti Gregorii... et Sancti Mamiliani de Simassi cum pertinentiis earum. In Corsica monasterium Sancti Stephani de Venaco, monasterium Sanctæ Mariæ de Majaja, ecclesiam Sancti Pellegrini, et ecclesiam Sancti Pauli de Concha cum pertinentiis suis. Quæcunque etiam in futurum annuente Deo juste poterit adipisci, firma vobis vestrisque successoribus et illibata permaneant. Decernimus ergo ut nulli hominum liceat idem monasterium temere perturbare, aut ejus possessiones auferre, vel ablatas retinere, minuere, vel temerariis vexationibus fatigare, sed omnia integra conserventur eorum pro quorum sustentatione et gubernatione concessa sunt, usibus omnimodis profutura. Obeunte te ejusdem loci abbate, vel tuorum quolibet successorum, nullus ibi qualibet subreptionis astutia seu violentia præponatur, nisi quem fratres communi consensu vel fratrum pars consilii sanioris secundum Dei ti-

morem, et D. Benedicti Regulam providerint eligendum : sepulturam quoque ejusdem monasterii et cellarum ejus liberam esse decernimus, ut eorum, qui illic sepeliri deliberaverint, devotioni, et extremæ voluntati, nisi forte excommunicati sint, nullus obsistat. Decimas vero vestrarum terrarum, quas ubilibet habetis sine ulla episcoporum vel episcopaliu[m] ministrorum actione quietam vobis manere concedimus. Sane laicos seu clericos sæculariter viventes ad conversionem suscipere nullus contradictio vos inibeat. Si qua igitur in futurum ecclesiastica sæcularive persona hanc nostræ constitutionis paginam sciens contra eam venire tentaverit, secundo tertiove commonita, si non satisfactione congrua emendaverit, potestatis honorisque sui dignitate careat, reamque se divino judicio existere de perpetrata iniquitate cognoscat, et a sacratissimo corpore et sanguine Domini Redemptoris nostri Jesu Christi alienas fiat, atque in extremo examine districtæ ultioni subjaceat. Cunctis autem eidem monasterio justa servantibus sit pax Domini nostri Jesu Christi, quatenus et hic fructum bonæ actionis percipiant, et apud districtum Judicem præmia æternæ pacis inveniant. Amen.

Ego Gelasius Ecclesiæ catholicæ episcopus subscripsi.

Signum manus meæ : DEUS IN LOCO SANCTO SUO.

Datum Pisis per manum Chrysogoni sanctæ Romanæ Ecclesiæ diaconi cardinalis, Kalend. Octobris, indict. XII, anno Dominicæ Incarnationis 1118, pontificatus autem domini Gelasii secundi papæ anno primo.

XVIII.

Canonicis Lucensibus affirmat se S. Frigidiani canonicorum privilegia confirmando eorum jura non imminuisse.

(Anno 1118, Oct. 2.)

[MURATORI, *Res. Ital. Script.*, III, 1, 406.]

GELASIVS episcopus, servus servorum Dei, dilectis filiis B. archidiacono, V. archipresbytero, R. primicerio, et P. cantori, et cæteris Lucanæ Ecclesiæ canonicis, salutem et apostolicam benedictionem.

Fraternitatem vestram vehementius conturbatam audivimus quasi nos aliquid adversum vos turbatione dignum fecerimus. Nosse autem omnino vos volumus quia sicut fratres nostros in Christi vos charitate diligimus. Etsi enim B. Frigidiani ecclesiam quietam esse velimus, non tamen quid vobis fecimus, aut subtraximus, aut infirmavimus.

Datum Pisis vi Non. Octob.

XIX.

Bulla in qua Nobiliaci possessiones recensentur.

(Anno 1118, Oct. 23.)

[*Gall. Christ. nov.*, II, instr. 347.]

GELASIVS episcopus, servus servorum Dei, dilecto filio RADULPHO abbati monasterii S. Juniani Nobiliacensis, ejusque successoribus regulariter substituendis in perpetuum, etc.

Statuimus enim ut ecclesia S. Luca in Pictaviensi civitate, cum ecclesiis S. Petri de Pranziaco ¹, S. Aquilini de Liziniaco, S. Petri de Mazeroliis ², S. Mariæ de Boueressia ³ cum castello Montis cunctorii, cum ecclesia de Apriliaco ⁴, cum duobus molendinis juxta eandem civitatem, cum hortis et cæteris appenditiis suis; ecclesia S. Mariæ de Liziniaco ⁵, S. Martini de Ingambia ⁶, S. Florentiæ de Condato ⁷ cum appenditiis suis, ecclesia de Marciaco ⁸ cum appella S. Amandi de Columberio, de Faduntis cum pertinentiis suis, ecclesia S. Martini de Floriaco ⁹ cum appenditiis suis, Sanctæ Mariæ de Avalia ¹⁰ cum silvis Bornelli ¹¹, Pineti ¹², Borneti, S. Mariæ de Allona ¹³, S. Hilarii de Jugo Arenæ ¹⁴ cum terra de Vintriaco ¹⁵ cum molendinis, pratis, et cæteris ad eam pertinentibus, ecclesia S. Juriani de Mairiaco ¹⁶ cum ecclesiis de Plibotiis ¹⁷, de Limalongis ¹⁸, de Coniaco ¹⁹, de Clotiaco ²⁰, de Capella ²¹, cum terra de Libardone ²², et Furfanno ²³ et cum villis, terris, et pertinentiis suis : ecclesia S. Petri de Isinodio ²⁴, S. Nicolai de Sivriaco ²⁵ cum parochia ejusdem castri, S. Martini de Coherio ²⁶ cum parochia ejusdem castri : S. Martini de Bruzo ²⁷ cum terra de Permeliaco ²⁸, ecclesia de Roomo, de Argillosiis ²⁹ cum pertinentiis suis, ecclesia S. Genardi ³⁰ de Notiaco cum ecclesia de Paiziaco ³¹, et cum cæteris appenditiis suis; S. Petri de Frontiniaco ³² cum pertinentiis suis, S. Salvatoris in Alnisio ³³ cum villa et cum ecclesia de Riost ³⁴, cum molendinis, salinis, pratis, terris, et cæteris appenditiis suis; S. Mauriti de Capella ³⁵, ecclesia de Columberio ³⁶ in castellania Castri-Airaldi; S. Petri de Pugniaco ³⁷ cum pertinentiis suis, S. Gaudentii ³⁸ juxta Frontinacum, S. Brietii de Cundagia ³⁹, terra de Ferrariis, terra de Ferribovis ⁴⁰; universa etiam quæ idem monasterium vel in præsentem possidet, vel in futurum concessione principum, vel oblatione fidelium, vel aliis justis modis poterit adipisci, firma tibi tisque successoribus et illibata permaneant. Decernimus ergo ut nulli, etc. Porro de presbyteris qui per parochias ad monasteria pertinentes in ecclesiis constituuntur, prædecessoris nostri sanctæ memoriæ Urbani papæ secundi sententiam confirmamus, ut videlicet abbates in parochialibus ecclesiis, quas

¹ Pranzay-lez-Lusignan. ² Mazeroles. ³ Boueressie cum castro de Moncontour. ⁴ Auvrilly. ⁵ Notre-Dame de Lusignan. ⁶ Anjambes-lez-Lusignan. ⁷ Comble. ⁸ S.-Médard de Marsay. ⁹ Fleuré. ¹⁰ Availles. ¹¹ Bois de Bourneau. ¹² Pinier. ¹³ Allone. ¹⁴ Jouarène. ¹⁵ Vintray. ¹⁶ Mairé-l'Évescaut. ¹⁷ S.-Martin de Pliboux. ¹⁸ S. Jean-Baptiste de Limalonges. ¹⁹ Conay. ²⁰ Notre-Dame de Clussey. ²¹ La chapelle de S.-Junien Poulieux. ²² Libardon. ²³ Farlan. ²⁴ Exodun. ²⁵ Sivray. ²⁶ Couhé. ²⁷ de Brutz. ²⁸ Premillhan. ²⁹ S.-Junien d'Ardilleux. ³⁰ Saint-Genard. ³¹ Paizai-le-Tort. ³² Frontenay-l'Abbatu. ³³ S. Sauveur en Aunis. ³⁴ Rioux. ³⁵ La Chaille-Soudan. ³⁶ Notre-Dame de Colombiers. ³⁷ Pugny. ³⁸ S.-Gaudent. ³⁹ S.-Bris de Dinc. ⁴⁰ Ferrabeuf.

tenent, episcoporum consilio presbyteros collocent, A episcopi vero parochiæ curam cum abbatis consensu sacerdoti committant, ut ejusmodi sacerdotes de plebis quidem cura episcopo rationem reddant; abbati autem pro rebus temporalibus ad monasterium pertinentibus debitam subjectionem exhibeant; et sic sua cuique jura serventur. Illam sane pravam consuetudinem decreti præsentis interdicto reseca- mus, ne videlicet in festivitate beati Juniani clerici Sancti Hilarii eorum, refectorium, et claustrum monasterii aggrediantur vel inquietent, sed monachi secundum regularem consuetudinem sine tumultu sæcularium clericorum quiete ac solitarie sua so- lemnia peragant. Si qua igitur in futurum ecclesia- stica sæcularisve persona, etc., æternæ pacis inven- niant. Amen.

Ego Gelasius Ecclesiæ catholicæ episcopus.

Signum manus meæ : DEUS IN LOCO SANCTO SUO.

Datum Massiliæ per manum Gregorii S. R. E. diaconi cardinalis, x Kal. Novemb., indict. xii, anno Dom. incarn. 1119, pontificatus autem domini Gelasii papæ II anno primo.

XX.

Bernardi, primatis Toletani, privilegia confirmat.

(Anno 1118, Nov. 7.)

[MURATORI, *Rer. Ital. Script.*, III, 1. 411.]

GELASIIUS episcopus, servus servorum Dei, reve- rendissimo fratri BERNARDO Toletano primati, ejus- que successoribus canonice substituendis in perpetuum.

Charitatis est bonum proprium congaudere pro- fectibus aliorum, etc. Idcirco prædecessorum nostro- rum sanctæ memoriæ Urbani II, item Pascalii II, vestigiis inhærentes, tam tibi quam tuis successoribus Toletanæ Ecclesiæ cathedram illustrantibus, totius Hispaniæ primatum, largiente Domino, confir- mamus, salva tamen Romanæ Ecclesiæ auctoritate, et metropolitanorum privilegiis singulorum, etc.

Ego Gelasius catholicæ Ecclesiæ episcopus sub- scribo. †

Signum manus meæ : DEUS IN LOCO SANCTO SUO.

Datum apud S. Ægidium, per manum Chrysogoni S. R. E. diaconi card., vii Id. Novembr., indictione xii, anno Dominicæ Incarnationis 1119, pontifica- tus autem Gelasii II papæ anno 1.

XXI

Ad Didacum episcopum Compostellanum. — Com- mendat nuntio: suo.

(Anno 1118, Nov. 17.)

[FLOREZ, *España sagrada*, XX, 267.]

GELASIIUS episcopus, servus servorum Dei, ven. fratri D., Compostellano episcopo, salutem et apo- stolicam benedictionem.

(7) Hoc anno Magalonam venit Gelasius, unde recessit, postquam habita aliquorum dierum Pisis mora, mare iterum introivit, et portum S. Ægidii attigit, ut ait Pandulphus Pisanus, Gelasii familia- ris, ejusque Vitæ scriptor. In eo portu fuisse Gela- sium die 7 Novembris hujus anni constat ex privile- gio ibidem dato, quo Bernardo Toletano archiepi-

Veteris charitatis dilectionem nolumus oblivisci, quæ qualis erga te jam dudum fuerit, ipse melius in tabula cordis leges. Vocaturi igitur ad concilium quod Kal. Martii, auxiliante Deo, Alvernæ celebrare deliberavimus confratres nostros episcopos Hispaniæ te solo excepto convisitamus, quia illius regni nego- tia in manibus tuis pendent. Nuntios nostros quos pro hac vocatione dirigimus, tuæ benevolentiæ com- mendamus. Memento villani, amicus et medicus in necessitate probantur.

Datum Magalone, xv Kal. Decemb.

XXII.

Prohibitio ne professi in ecclesia Sanctæ Mariæ Fon- tis Ebraldi recipiantur ab abbatibus aut prioribus aliorum monasteriorum.

B [COCQUELINES, t. II, 160, ex archivis Vaticani.]

GELASIIUS episcopus, servus servorum Dei, dilectis filiis abbatibus et prioribus monasteriorum, salutem et apostolicam benedictionem.

Memores esse debetis quod Dominus in Evangelio dicit : « Quæcunque vultis ut faciant vobis homines, eadem et vos facite illis. » Audivimus siquidem quod quidam vestrum professos ecclesiæ Sanctæ Mariæ de Fonte Ebraldi suscipiant, ubi per Domini gratiam ex longo jam tempore maxima religionis observan- tia custodita est : per quam nimirum benignitatem religionis et professionis vincula resolvuntur. Per præsentia igitur scripta universitati vestræ præcipi- mus, ne deinceps professos ejusdem suscipiatis ec- clesiæ; sed in loco ipso ad honorem Dei, et suarum animarum salutem professionis suæ custodiant spon- sionem.

Datum apud Magalonam, duodecimo Kal. Decem- bris (7).

XXIII.

Bulla pro abbacia Crassensi.

(Anno 1118, Nov. 30.)

[*Gall. Christ.* VI, instr. 434.]

GELASIIUS episcopus, servus servorum Dei, dilecto filio BEBENGARIO abbati Crassensis monasterii B. Ma- riæ, quod in Carcassensi parochia situm est, ejus- que successoribus regulariter instituendis in perpetuum.

In Lateranensis palatii tomis reperimus quod D Carolus imperator B. Mariæ Crassense monasterium in Carcassensi parochia ædificans B. Petro obtule- rit cum universis quæ loco eidem contulerat. Et nos ergo eandem catholici regis oblationem suscipien- tes, monasterium ipsum B. Petri protectione decre- vimus confovere, statuentes ut quæcunque vel ab eodem rege, vel ab aliis catholicis principibus ei collata, vel aliis justis modis acquisita sunt, firma semper et illibata permancant, in quibus hæc pro-

scopo et successoribus, totius Hispaniæ primatum confirmavit. In fine enim (fragmentum recitat Baro- nius in addendis et corrigendis ad annum 1118) le- gitur : « Datum apud S. Ægidium per manum Chrysogoni, etc., vii Idus Novembris, indict. xii, anno Dominicæ Incarnat. 1119, » computo Pisano, quod respondet anno 1118.

elegerint, a Romano pontifice, vel cui ipse commiserit, consecrandum. Chrisma, oleum sanctum, consecrationes altarium, sive ecclesiarum, ordinationes monachorum, qui ad sacros fuerint ordines promovendi, a diœcesanis suscipietis episcopis, si quidem gratiam atque communionem sedis apostolicæ habuerint, et si ea gratis ac sine pravitate voluerint exhibere; alioquin liceat vobis catholicos quos malueritis adire antistites, ab eis consecrationum sacramenta suscipere, qui apostolicæ sedis fulti autoritate quæ postulantur indulgeant. Nec pro adjacentium parochiarum interdictis fratres vestri, qui per vestras ecclesias commorantur, a divinis officiis suspendantur, vel a mortuorum suorum exsequiis prohibeantur, sed ipsi tantum cum eorum clientibus, clausis ecclesiarum januis, divinæ servitutis officia peragant, et sepulturæ debita exsolvant. Illorum quoque sepulturam liberam esse censemus, qui apud loca vestra sepeliri deliberaverint, nec devotioni et extremæ voluntati, nisi forte excommunicati sint, ullus obsistat. Sane de presbyteris qui per parochias ad monasteria pertinentes in ecclesiis constituuntur, prædecessoris nostri sanctæ memoriæ Urbani secundi papæ sententiam confirmamus, ut videlicet abbates in parochialibus ecclesiis quas tenent, episcoporum consilio presbyteros collocent; episcopi autem parochiam cum abbatum consensu sacerdoti committant, ut ejusmodi sacerdotes de plebis quidem cura episcopo rationem reddant, abbati vero pro rebus temporalibus ad monasterium pertinentibus debitam subjectionem exhibeant, et sic sua cuique jura serventur. Ad indicium autem perceptæ a Romana Ecclesia libertatis quinque aureos quotannis Lateranensi palatio persolvatis. Si qua igitur in futurum ecclesiastica sæcularive persona hanc nostræ constitutionis paginam sciens contra eam temere venire tentaverit, etc.

Ego Gelasius catholicæ Ecclesiæ episcopus.

Signum manus meæ: DEUS IN LOCO SANCTO SVO.

Datum apud Magalonam per manum Grysogoni, S. Rom. Ecclesiæ diaconi cardinalis, II Kalend. Decemb., ind. XII, Dominicæ Incarnat. anno 1119, pontific. autem domini Gelasii secundi papæ anno primo.

XXIV.

Ad Bernardum Ausitanum archiepiscopum.

(Anno 1118, Dec. 8.)

[D. BOUQUET, *Recueil*, XIV, 522.]

GELASIVS episcopus, servus servorum Dei, vene-

(9) *Tornac*, in diœcesi Alesiensi, ubi anno 1118 diversatus est Gelasius, Cluniacum pergens.

(10) His acceptis idem Petrus ordinatus episcopus Cæsaraugustanus, suis additis litteris, ejusmodi indulgentiarum diploma per universum Christianum orbem promulgandum studuit, ista scribens:

Universis mundi Ecclesiæ fidelibus, archiepiscopis, episcopis, abbatibus, presbyteris, omnibus catholicæ fidei cultoribus, PETRUS licet indignus Cæsaraugustanus episcopus, salutem et benedictionem.

Divina favente clementia, vestrisque precibus, et sortium virorum audacia, Cæsaraugustanam urbem Christianis manibus subjugari, ac beatæ et gloriosæ virginis Mariæ ecclesiam, quæ diu, proh dolor!

A *rabili fratri BERNARDO Ausitano archiepiscopo, salutem et apostolicam benedictionem.*

De cœmeterio S. Orientii, præsentibus nobis, multi sæpe clamores in Romanorum pontificum audientia sæpe facti sunt. Cæterum, omnino ipsis placuit ut cœmeterium illud, sicut antiquitus constitutum, ita et in posterum servaretur. Præcipimus ergo ne fratres monasterii S. Orientii super hoc negotio inquietes; sed cœmeterium, sicut permansit hæctenus, ita et deinceps quietum integrumque permaneat, neque novum aliud contra veterem consuetudinem construatur.

Datum Tornaci, VI Idus Decembris (9).

XXV.

Ad exercitum Christianorum civitatem Cæsaraugustanam obsidentem. — Omnibus ad eum aliquid conferentibus indulgentiam largitur.

(Anno 1118, Dec. 10.)

[MANSI, *Concil.*, XXI, 1169.]

GELASIVS episcopus, servus servorum Dei, exercitui Christianorum civitatem Cæsaraugustanam obsidenti, et omnibus catholicæ fidei cultoribus, salutem et apostolicam benedictionem.

Litteras devotionis vestræ inspeximus: competitioni, quam pro Cæsaraugustano electo ad sedem apostolicam duxistis [direxistis], favorem libenter accommodavimus. Eundem ergo electum, nos ris tanquam beati Petri manibus, largiente Domino, consecratum remittentes ad vos, benedictionem vobis apostolicæ visitationis impendimus, æquam omnipotentis Dei misericordiam implorantes, ut per sanctorum preces et merita opus suum ad honorem suum et Ecclesiæ suæ dilatationem vos faciat operari. Et quoniam et vos ipsos, et vestra extremis objicere periculis decrevistis: si quis vestrum accepta de peccatis suis poenitentia in expeditione hac mortuus fuerit, nos eum sanctorum meritis, et totius Ecclesiæ catholicæ precibus, a suorum vinculis peccatorum absolvimus. Cæterum, qui pro eodem Domini servitio vel laborant, vel laboraverint, et qui præfatæ urbis ecclesiæ a Saracenis et Moabitibus dirutæ, unde reficiatur, et clericis ibi Deo famulantibus, unde pascantur, aliquid donant vel donaverint, secundum laborum suorum et beneficiorum suorum ecclesiæ impensorum quantitatem, ad episcoporum arbitrium, in quorum parochiis degunt, poenitentiarum suarum remissionem et indulgentiam consequantur.

Data Alesti, quarto Idus Decembris (10).

subjacuit Sarracenorum ditioni, liberari, satis avidis: quam beato et antiquo nomine sanctitatis ac dignitatis pollere novistis. Adhuc tamen prioris captivitatis mœrore confectam, omnibus pene egere sapientis: tum quia non habent unde dirutæ ecclesiæ præfatæ parietes et ornamenta restitui valeant: tum quia clerici ibidem divino famulatu die nocteque vacantes, unde vivant non obtinent. Vestram itaque deprecamur clementiam, quod si corporali presentia illam visitare nequitis, saltem elemosynarum vestrarum oblatione clementer visitetis, illud Psalmographi recolentes: «Beatus qui intelligit super egenum et pauperem: in die mala liberabit eum Dominus (Psal. xl):» illis vero aui præfatæ ecclesiæ necessariorum solatio desti-

XXVI.

Ad Pontium abbatem Cluniacensem. — Monasterii Cluniacensis privilegia confirmat.

(Anno 1118, Dec. 16.)

[MANSI, Concil., XXI, 171.]

GELASIUS episcopus, servus servorum Dei, charissimo in Christo filio PONTIO Cluniacensi abbati, ejusque successoribus regulariter substituendis in perpetuum.

Ignem semper in altari ardere, legale præceptum est. Quem sacerdos, qui patri jure successerat, supposita lignorum strue, ne deficeret, enutriret. Hoc jam diu in cordibus nostris sacerdos verus, æterni Patris Filius, conservavit: quia et priusquam te in abbatis officium, et me in pontificatus ministerium provexisset, corda nostra dilectionis igne succendit, et charitatem in nobis mutuam custodivit, et post susceptas ordinationes amplificavit. Unde nos in his quæ pro Cluniacensis monasterii salute et quiete postulas, dulcedini tuæ abnuere indignum duximus. Ipsa etiam ejusdem loci veneranda religio, et prædecessorum tuorum vita venerabilis, nos ad hæc efficienda compellunt. Pro tua igitur et fratrum tuorum petitione, universa quæ prædecessor tuus felicitis memoriæ Hugo abbas in die obitus sui, ita quiete atque pacifice possidebat, ut nullum inde canonicum judicium recusaret, tibi et Cluniacensi monasterio in posterum quiete atque pacifice habenda et possidenda statuimus. Illam etiam a vobis calumniam apostolicæ sedis patrocinio removemus, qua episcopi pro controversiis quæ inter vos et ipsos frequenter emergunt, innocentes homines parochiarum vestrarum et altercationum expertes interdictis suis vehementer affligunt. Sane et abbas quas prædecessores nostri apostolicæ sedis pontifices, prædecessoribus tuis deliberatione provida per sua privilegia commiserunt, nos quoque strenuitati tuæ ac successoribus tuis in eadem religionis observantia, et dilectione sedis apostolicæ permansuris,

tua, atque suæ paupertatis gemitibus condolerint, et unum denarium, vel quot valeant, ad ejus restorationem miserint, nos eis, divina clementia, ac domini Gelasii papæ auctoritate freti (exemplar litterarum crucis, quas in nostra ecclesia signatas habemus, in suprascripta pagina scriptum invenietis), atque domini Bernardi archipræsulis Toletani, et sanctæ Romanæ Ecclesiæ legati, ac omnium episcoporum Hispaniæ... pœnitentiæ remittimus. Alii equidem juxta beneficiorum suorum quantitatem, et operum suorum meritum, delictorum suorum consequantur remissionem. Qui hunc nostrum archidiaconum nomine Miorrandum, et socios suos præsentium litterarum latores benigne susceperint, vel eis consuluerint, a Domino vitam consequantur æternam. Valete.

Ita Petrus episcopus Cæsaraugustanus, qui, ut audisti, una cum his et litteras apostolicas misit, hasque omnes subscriptione munitas, tum Bernardi archiepiscopi Toletani, tum aliorum Hispaniæ episcoporum in hunc modum:

Ego Bernardus Toletanæ ecclesiæ archipræsul hanc

A ordinandas committimus, ut per industriam vestram, religionis status in eis auxiliante Domino conservetur. Videlicet in episcopatu Lemovicensi, abbatiam Sancti Martialis; in Engolismensi, abbatiam S. Eparchi; in Sanctonensi, abbatiam S. Joannis de Angeriaco; in civitate Pictaviensi, abbatiam, quæ dicitur Monasterium Novum; in episcopatu Tolosano, abbatiam Lesatensem; in Caturcensi, abbatiam Moysiensem, et Figiacensem; in Nemausensi, abbatiam Sancti Ægidii; in pago Arvernensi, abbatiam Mausiacensem, Tiernensem et Metanensem; in episcopatu Augustodunensi, abbatiam Vizeliacensem; in civitate Antissiodorensi, abbatiam Sancti Germani; in episcopatu Cameracensi, abbatiam Unicurtis; in Rothomagensi, abbatiam quæ dicitur B Pontesia; in Tarvannensi, abbatiam S. Bertini et S. Wsmari; in Italia, abbatiam S. Benedicti supra Padum. Ea vero quæ temporibus nostris per vestram, vel fratrum vestrorum sollicitudinem legitime acquisita sunt, quieta vobis vestrisque successoribus et illibata permaneant. Præterea super illum dalmaticæ sive sandaliorum usum, quem personæ tuæ prædecessor noster sanctæ memoriæ Paschalis papa nostra potissimum intercessione concessit, hoc tibi singulariter amplioris dilectionis speculum indulgemus, ut quoties missas solemnes vel in populo celebraveris, usu eorundem insignium potiarius. Ad hæc, quidquid libertatis, quidquid tuitionis, a prædecessoribus nostris concessum est, nos quoque vobis vestrisque successoribus præsentis decreti pagina roboramus. Si quis igitur decreti hujus tenore cognito, temere, quod absit! contraire tentaverit, apostolicæ indignationis ultione plectatur, nisi præsumptionem suam digna satisfactione correxerit.

Ego Gelasius Ecclesiæ catholicæ episcopus subscripsi.

Datum Avenioni per manum Chrysogoni S. R. E. diaconi cardinalis, xvii Kal. Januar., indict. xi, Dom. Incarnationis an. 1119, pontificatus autem domini Gelasii II papæ anno 1.

absolutionem facio et confirmo.

¶ *Ego Suboscitanus episcopus hanc absolutionem facio et confirmo.*

D *Ego Sanctus Calagurritanus episcopus hanc absolutionem facio et confirmo.*

Ego Guido Lascurrensis episcopus hanc absolutionem facio et confirmo.

Subscriptus quoque his reperitur apostolicæ sedis legatus, qui tunc morabatur in Hispania, hoc itidem modo:

Ego Boso sacræ Romanæ Ecclesiæ cardinalis hanc absolutionem facio ac confirmo.

Hactenus venerandæ antiquitatis monumenta, Hieronymi Blancæ industria in lucem prodita in Commentariis rerum Aragonensium ex Cæsaraugustano tabulario, quibus indulgentiarum promulgandarum pristinus mos reseratur, pariterque antiquus cultus religiosissimæ ecclesiæ beatissimæ Virginis de Pilari nuncupatæ, quæ hactenus non solum Hispanorum populorum, sed externorum etiam visitatione frequentatur, universo Christiano orbi illustri fama notissima. SEV. BIN.

XXVII.

Bulla pro monasterio Caunensi, in diœcesi Narbonensi.

(Anno 1118, Dec. 20.)

[BALUZ., *Capitul.* II, 1557.]

GELASIIUS episcopus, servus servorum Dei, dilecto filio ARNALDO, Caunensis monasterii abbati, ejusque successoribus regulariter substituendis in perpetuum.

Omni petenti nos tribuere evangelicis præceptis instrumur. Idcirco venerabilium fratrum nostrorum Narbonensis et Arelatensis archiepiscoporum petitionibus, Caunense monasterium, cui Deo auctore præsidet, cum omnibus ad ipsum pertinentibus, ad exemplar prædecessoris nostri sanctæ memoriæ Urbani papæ sub apostolicæ sedis tutelam excipimus. Quod videlicet monasterium a bonæ memoriæ Carolo imperatore per Milonem comitem ædificatum, et tam ab ipso quam a filio ejus Lodoico ac nepote Carolo æque imperatoribus ad honorem sanctorum apostolorum Petri et Pauli per regalia scripta munitum est. Præsentis igitur decreti auctoritate statuimus ut ejusdem loci libertas, sicut a supradictis imperatoribus collata est, firma in perpetuum conservetur. Id est, ut nullus iudex publicus, nullus curiæ minister, ipsius Ecclesiæ colonos citra abbatis et fratrum voluntatem distringere, nec ex rebus monasterii census aut vectigalia quælibet præsumant exigere. Quidquid autem vel in Narbonensi vel in Minerbensi seu Carcasensi aut Redensi aut Albiensi pago Caunense monasterium possidet, ab omnium hominum molestia vel inquietudine liberum maneat. In pago siquidem Narbonensi ab ipsis prædictorum imperatorum temporibus ecclesiam Sancti Pauli, et salinas in loco qui dicitur a Cagacanes, et insula quæ dicitur Dumanas. In Minerbensi villam quæ dicitur Libras cum ecclesia sua, villam Bajani cum ecclesia sua, Vitesiam cum ecclesia sua, partem villæ Trenciani, partem de Villare, partem villæ Abrensis, partem villæ de Campolongo, villam de Cros cum ecclesia sua. In montana Spinacia cum villis suis, partem villæ Raberti. In Carcasensi villam sive ecclesiam Sancti Fructuosi, ecclesiam Sancti Laurentii, villam Baniolas cum ecclesia sua, villam Palazol cum ecclesia sua, Orris cum ecclesia sua, partem villæ Glujani. In Redensi villam Reccimiro cum ecclesia sua. In Albiensi ecclesiam Sancti Amancii. Item in Carcasensi partem villæ de Fonte cooperta. Ad hæc adjicientes decernimus ut quæcunque hodie idem monasterium juste possidet, sive in futurum concessione pontificum, liberalitate principum, vel oblatione fidelium juste atque canonicè poterit adipisci, firma tibi tuisque successoribus et illibata permaneant. Nulli ergo omnino hominum liceat idem monasterium temere perturbare aut ejus possessiones auferre, vel ablatas retinere, minuere, vel temerariis vexationibus fatigare; sed omnia integra conserventur eorum pro quorum sustentatione et gubernatione concessa sunt usibus omnimodis profutura. Nec idem monasterium alii violenter subiciatur, quandiu in eo regularis disciplinæ vigor,

A Domino præstante, perstiterit, salva Narbonensis archiepiscopi canonica reverentia. Obeunte te nunc ejus loci abbate vel tuorum quolibet successorum, nullus qualibet subreptionis astutia seu violentia præponatur, nisi quem fratres communi consensu vel fratrum pars consilii sanioris, secundum Dei timorem et beati Benedicti Regulam, vel de sua vel de aliena, si oportuerit, congregatione providerint eligendum. Sepulturam quoque ejusdem loci omnino liberam esse decernimus, ut eorum qui illic sepeliri delibaverint devotioni et extremæ voluntati, nisi forte excommunicati sint, nullus obsistat. Si qua igitur in futurum ecclesiastica sæcularisve persona, hanc nostræ constitutionis paginam sciens, contra temere venire tentaverit, secundo tertiove communita, si non satisfactione congrua emendaverit, potestatis honorisque sui dignitate careat, reamque se divino iudicio existere de perpetrata iniquitate cognoscat, et a sacratissimo corpore et sanguine Dei et Domini Redemptoris nostri Jesu Christi aliena fiat, atque in extremo examine districtæ ultioni subjaceat. Cunctis autem eidem loco justa servantibus sit pax Domini nostri Jesu Christi, quatenus et hunc fructum bonæ actionis percipiant, et apud districtum Judicem præmia æternæ pacis inveniant. Amen.

Ego Gelasius, Ecclesiæ catholicæ episcopus subscripsi.

Signum manus meæ : DEUS IN LOCO SANCTO SUO.

Data Aurasicæ per manum Grysgoni, sanctæ Romanæ Ecclesiæ diaconi cardinalis, xiii Kal. Jan., indictione xii, Dominicæ Incarnationis anno 1119, pontificatus autem domni Gelasii secundi papæ anno primo.

XXVIII.

Privilegium pro monasterio S. Andreæ Avenionensis.

(Anno 1118, Dec. 20.)

[*Histoire de Languedoc*, t. II, Preuves, pag. 407, ex archivis abbatiz S. Andreæ Avenion.]

GELASIIUS episcopus, servus servorum Dei, dilecto filio PETRO abbati monasterii Sancti Andreæ, quod in cacumine montis Andaonis super fluvium Rhodani situm est, ejusque successoribus regulariter substituendis in perpetuum.

Officii nostri nos hortatur auctoritas pro ecclesiarum statu sollicitos esse, et quæ recte statuta sunt stabilire. Quod cum ecclesiis cæteris debeamus, tuæ potius ecclesiæ, quam dum in Galliarum partibus essemus nostris manibus consecrari dispositio divina concessit, benigniori debemus familiaritate impendere. Ea propter universa quæ aut ordinatoris ac prædecessoris nostri sanctæ memoriæ Urbani papæ, aut aliorum Romanorum pontificum Gregorii, Victoris, Joannis auctoritate monasterio vestro concessa et confirmata sunt, nos quoque præsentis privilegii pagina concedimus et confirmamus, etc. Ad indicium autem hujus a sede apostolica perceptæ libertatis, tres libracæ de ipso Beati Andreæ monasterio, duas vero de præfata ecclesia Beati Petri de Todoræ, quam de

jure sanctæ Romanæ tenetis Ecclesiæ, nobis nostrisque successoribus annuatim persolvatis, etc.

Ego Gelasius Ecclesiæ catholicæ episcopus.

Signum manus meæ : DEUS IN LOCO SANCTO SUO.

Ego Lambertus Ostiensis episcopus.

Ego Boso cardinalis.

Ego Petrus diaconus cardinalis S. Nicolai in Carcere Tulliano.

Datum Arausicæ per manum Grysgoni, S. Romanæ Ecclesiæ diaconi cardin. xiiii Kal. Jan., indictione xii, Dominicæ Incarnationis anno 1119, pontificatus autem domni Gelasii secundi papæ anno primo.

ANNO DOMINI MCXIX

LAURENTIUS VERONENSIS

DIACONUS PISANUS

NOTITIA HISTORICA IN LAURENTIUM

(FABRIC., *Bibl. med. et inf. lat.*, IV, 251)

Laurentius Veronensis, diaconus Pisanus, tempore Petri II, archiepiscopi ab anno 1103 ad 1120 Pisani, scripsit carmine heroico *De bello Balearico, sive rerum in Majorica Pisanorum ac de eorum triumpho Pisis an. 1115, habito libros septem,*

*Cum fuit a Christo tecto velamine carnis
Centenus quintus decimus millesimus annus.*

Edidit Ughellus *Italiae sacræ* nov. edit., tom. X, pag. 127.

LAURENTII VERONENSIS

DIACONI PISANI

DE BELLO BALEARICO

SIVE

RERUM IN MAJORICA PISANORUM AC DE EORUM TRIUMPHO PISIS HABITO ANNO
SALUTIS 1115

LIBRI SEPTEM.

(Edidit UGHELLI *Italiae sacræ* t. X, p. 127, ad fidem membranacei codicis Viviani de Vivianis, Insulani episcopi.)

INCIPIIT LIBER PRIMUS.

Arma, rates, populum, vindictam cœlitus actam
Scribimus, ac duos terræ pelagique labores,
Geryonea viros sese per rura terentes,
Maurorum stragem, spoliata, subactaque regna
His igitur cœptis digneris, Christe, favere.
Terruit Hesperiam Latias revolutus in urbes,
Ruræque ubique frequens Gothis satis agnitus ille

Exstitit, et Gallis, terrasque agitatus in omnes.
In populos etenim Majorica læva fideles
Bella cruenta gerens lethalia sumpserat arma.
Cujus pertulerat rabies, violentaque classis
Ausonias, Siculas, et Græcorum regiones.
Hæc postquam castella, rates, villasque cremarat,
Cumque aris titulos templis violarat adustus,